Тематична организация на разговора във VoIP приложението Viber
Thematic Organization of Conversations in the VoIP Application Viber

Андреана Ефтимова

Andreana Eftimova

Катедра Пресжурналистика и книгоиздаване, Факултет по журналистика и масова комуникация, Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Department of Press Journalism and Publishing, Sofia University “St. Kliment Ohridski

Бележки за автора

Андреана Ефтимова

orcid.org/0000-0001-9232-7243

Андреана Ефтимова е доцент, заместник декан във Факултета по журналистика и масова комуникация към СУ „Кл.Охридски“.

Авторката няма конфликт на интереси.

Кореспонденцията, свързана с тази статия да бъде адресирана до Андреана Ефтимова, Факултет по журналистика и масова комуникация, СУ "Св. Климент Охридски", София 1000, ул. "Московска" №49. Email: aeftimova1971@abv.bg

Author Note

Andreana Eftimova

orcid.org/0000-0001-9232-7243

The author has no known conflict of interest to disclose.

Correspondence, concerning this article should be addressed to Andreana Eftimova, Faculty of Journalism and Mass Communication, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Sofia 1000, 49 Moskovska Str. Email: aeftimova1971@abv.bg

Резюме

В редица социални медии и мобилни приложения като че ли се оформя нова хибридна устно-писмена формация, която е наричана от лингвистите писмена разговорна реч със сходни черти както с писмената, така и с устната реч, но притежаваща и свои отличителни особености.

В настоящото изследване се илюстрира тематичната структура на разговор посредством VoIP приложението Viber, за да се открие най-обичайният модел на тематична организация „зиг-заг“ и неговите специфики в мобилните приложения за синхронна комуникация.

Ключови думи: тематична организация, разговор, писмена разговорна реч, VoIP приложение Viber

Abstract

In a large number of social media and mobile applications, a new hybrid oral-writing formation is emerging, which is called from linguists' written spoken speech with similar features to both written and oral speech, but also has its own distinctive features. This study will illustrate the thematic structure of a conversation using the VoIP application Viber to highlight the most common model of a zig-zag themed organization and its specifics.

Keywords: thematic organization, conversation, written spoken speech, VoIP application Viber

ARTICLE INFO:

Original Article

Received: 01, 02.2020

Revised: 12, 02.2020

Accepted: 25, 02.2020

Тематична организация на разговора във VoIP приложението Viber

Отдавна е известно, че в дигиталната комуникация технологиите взаимодействат с езика така, че да се компенсират някои особености на средата – недоразуменията заради липсата на визуален контакт, бързината на реакциите, слабата кохерентност на някои от текстовете и пр. В редица социални медии и мобилни приложения като че ли се оформя „нова хибридна устно-писмена норма на езика“ (Kotsev, 2016, p. 5), която е наричана от езиковедите писмена разговорна реч със сходни черти както с писмената, така и с устната реч, но притежаваща и свои отличителни особености. Тенденциите в писмената разговорна реч са (1) към минимизация; (2) към излишество; (3) към нестандартност. Това са тенденции, валидни и за устната комуникация. Сред жанровете на синхронната комуникация в интернет е разговорът. Той е обект на настоящото изследване, тъй като вариантите му в интернет и в устната комуникация имат много общи черти. Разликата е във физическия преносител на съобщенията: в интернет – писмената графична система, в устната комуникация – звуковите средства.

Някои от факторите на медията, оказващи влияние върху общуването, се обобщават като: синхронност или асинхронност, мултиканалност на комуникацията, филтриране, цитиране и форматиране на съобщенията. Факторите на ситуацията включват: структура на участието, характеристика на участниците, целта на речевото взаимодействие, тема, регистър на общуване, вид дейност, правила на организация в сайта/приложението, правила на социална приемливост, правила за употребата на езика, код (Hering, цит. по Kotsev, 2016, p. 14). Тъй като жанрът, който анализирам, е разговор посредством VoIP приложението Viber, сред факторите на ситуацията са характеристиките на участниците. Във Viber събеседниците са в неформални отношения, защото се познават дотолкова, че да разменят телефонните си номера. Затова нивото на „неформалност и недоизказаност на текстовото съдържание“ е специфично за този тип медия (Crystal, 2006, p.15). Участниците имат технологични опции за филтриране, редактиране, изтриване и цитиране на съобщенията. Комуникацията може да се

характеризира като синхронна, но може да се осъществи и асинхронно. В настоящия анализ се взема текст, който е резултат от синхронизиран по време разговор. Регистърът на общуване често е доверителен, темите са разнообразни, а правилата за езикова употреба зависят от характеристиките на участниците в разговора, от общосподелени норми за речево поведение и от технологичните възможности на канала.

Нормално е в жанра *разговор*, който няма строго определена тематично-структурна и композиционна схема за реализация, да се открият текстове с различна степен на тематична единност. Много често разговорите посредством Вайбър представляват политематични текстове. Това е най-обичайният тематичен избор, по който се изгражда и спонтанният устен разговор. Всеки текст може да се характеризира според тематичната си структура. „Представените в даден текст теми в съвкупността на взаимните си връзки и съотношения изграждат различни видове тематични структури – в аспекта на тяхната обща организация и в аспекта на тяхната сложност“ (Dobрева, Savova, 2000, p.133). В научната литература са описани текстове с единна тема, които се осъществяват чрез централизирана и йерархически организирана тематична структура, и политематични текстове с верижна тематична структура с различна сложност, наречени още *single-theme chunking* и *multi-theme chunking* (Crystal, 2006, p. 252). В сложно организираните тематични структури наличните теми могат да се съотнасят помежду си по различен начин – по степен на важност, по степен на свързаност и т.н. (Peicheva et al., 2018; Milenkova et al., 2020). Темите се реализират в единства от реплики, които се очаква да бъдат много кратки заради технологични ограничения и/или установили се норми в този тип общуване (около 5.81 думи за английската речева практика, според Crystal (2006, p. 251).

В настоящото изследване се илюстрира тематичната структура на разговор във Вайбър, който представлява политематичен текст. Текстът е с висока степен на сложност на тематичната структура и притежава както особености от разговора в устната комуникация, така и особености, предопределени от платформата, която събеседниците

ползват.

Изборът на следния откъс от разговор по Вайбър се предопределя от факта, че разговорът се разполага в непрекъсната времева секвенция, т.е. възобновен е след няколкочасово прекъсване на общуването и е прекъснат отново след фиксираните тук реплики:

Начи голяма благодарност

ти дължа.

днес е пълен сбръч

отвсяккъде

Ша са чудя как да отвърна

на тези жестове.

получих хабер, че са ми отпуснали парички да

отскоча със студентите до Брюксел

— ... *[името на събеседника]*

Ша са чудя как да отвърна на тези жестове.

да не си посмяла.и разни други хабери все за работа

А, дай текст за нашия

... *[името на изданието]* Индексиран е,

но още не е рефериран.

Покани и други свои колеги, които искаш.

А аз съм пълен парцал след тоя грип

Ооо, браво за Брюксел.

хич не се радвам!!!

Какво ще правите там?

що ли ми трябваше

— ... *[името на събеседника]*

Какво ще правите там? това се пита в задачата!

„ще изкарваме гладните“ викаше баба ми

сега се замислям, че не съм сигурна какво значи това

Аз също не се съвземам от грипа, а и много се тревожа
за ... [име на човек] – страшно ли е състоянието му или не?

Не мога да се ориентирам.

Всички стоят спокойни

а той как се чувства?

Ще изкарваме гладните говеда може би?

аз винаги съм си представяла гладни хора

Той се чувства като болен сега, защото е болен. Но
иначе не се кани да мре.

значи ще си се оправи

Аааа, говеда ми изглежда по-вероятно.

На паша ще ги изкарват.

но я си представи едни гладни хора да ги изкарат
по-забавно е

Малко на ... [име на място] бие.

малко да

Изходящо виде... (0.00)

Оф, извинявай.

Не исках да ти звъня.

... [името на събеседника]

Не исках да ти звъня.

жалко ☺

В разговора се отбелязват пет тематични ядра, които се реализират в следните реплики:

Таблица 1

Теми и тематично обединени речеви секвенции

Теми	Тематично обединени речеви секвенции
Тема 1. Благодарност на единия събеседник към другия	<p>Начи голяма благодарност ти дължа.</p> <p>Ша са чудя как да отвърна на тези жестове.</p> <p>— ... [името на събеседника]</p> <p>Ша са чудя как да отвърна на тези жестове.</p> <p>да не си посмяла.</p>
Тема 2. Получена новина за пътуване и обсъждане на целта му	<p>днес е пълен сбръч отвсякъде</p> <p>получих хабер, че са ми</p> <p>отпуснали парички да</p> <p>отскоча със студентите до</p> <p>Брюксел</p> <p>Ооо, браво за Брюксел.</p> <p>хич не се радвам!!!</p> <p>Какво ще правите там?</p> <p>що ли ми трябваше</p> <p>— ... [името на събеседника]</p> <p>Какво ще правите там? това се пита в задачата!</p> <p>„ще изкарваме гладните“</p> <p>викаше баба ми</p> <p>сега се замислям, че не съм</p> <p>сигурна какво значи това</p> <p>Ще изкарваме гладните</p> <p>говеда може би?</p> <p>аз винаги съм си</p>

	<p>представяла гладни хора</p> <p>Аааа, говеда ми изглежда</p> <p>по-вероятно. На паша ще ги изкарват.</p> <p>но я си представи едни</p> <p>гладни хора да ги изкарат</p> <p>по-забавно е</p> <p>Малко на ... [име на място] бие.</p> <p>малко да</p>
<p>Тема 3. Получени други новини за работа</p>	<p>и разни други хабери все за работа</p> <p>А, дай текст за нашия</p> <p>... [името на изданието] Индексиран е,</p> <p>но още не е рефериран.</p> <p>Покани и други свои колеги, които искаш.</p>
<p>Тема 4. Оплакване от скоро изкаран грип и последствията от него</p>	<p>А аз съм пълен парцал след</p> <p>тоя грип</p> <p>Аз също не се съвз3мам от</p> <p>грипа, а и много се тревожа</p> <p>за ... [име на човек] – страшно ли е състоянието му или не?</p> <p>Не мога да се ориентирам.</p> <p>Всички стоят спокойни</p> <p>а той как се чувства?</p> <p>Той се чувства като болен</p> <p>сега, защото е болен. Но</p> <p>иначе не се кани да мре.</p>

	значи ще си се оправи
Тема 5. Направено погрешно позвъняване (текст с фатична функция, с който се коментират връзката и канала на комуникация)	<i>Изходящо виде... (0.00)</i> Оф, извонявай. Не исках да ти звъня. ... [името на събеседника] Не исках да ти звъня. жалко ☺

Очевидно е, че ако разговорът беше организиран във верижна тематична структура, можеше да изглежда във вида, в който е представен в таблицата. Очевидно е, че наличието на логически връзки и преходи не е задължително условие при функционирането на диалогичния текст във Viber. Нещо повече, заради слабите или липсващи текстови връзки поредността на темите може да бъде различна.

В реално създадения текст обаче репликите по петте теми са разпръснати по модела „зиг-заг“, образно казано.

Моделът на тематична структура на реалния приема следния табличен вид:

Таблица 2

Модел на тематична структура на реален текст

Тема	Реплика на събеседник 1 (C1)	Реплика на събеседник 2 (C2)
T1	Начи голяма благодарност ти дължа.	
T2		днес е пълен сбръч отвсякъде
T1	Ша са чудя как да отвърна на тези жестове.	
T2		получих хабер, че са ми отпуснали парички да отскоча със студентите до

Тема	Реплика на събеседник 1 (C1)	Реплика на събеседник 2 (C2)
T1	<i>[името на събеседника] Ша са чудя как да отвърна на тези жестове.</i>	да не си посмяла.
T3		и разни други хабери все за работа
T3	А, дай текст за нашия ... [името на изданието] Индексиран е, но още не е рефериран.Покани и други свои колеги, които искаш	
T4		А аз съм парцал след тоя грип
T2	Ооо, браво за Брюксел.	хич не се радвам!!!
T2	Какво ще правите там?	що ли ми трябваше
T2	<i>... [името на събеседника] Какво ще правите там?</i>	това се пита в задачата! „ще изкарваме гладните“викаше баба ми сега се замислям, че не съм сигурна какво значи това
T4	Аз също не се съвзмам от грипа, а и много се тревожа за ... [име на човек] – страшно ли е състоянието му или не? Не мога да се ориентирам. Всички стоят спокойни	
T4		а той как се чувства?
T2	Ще изкарваме гладните говеда може би?	аз винаги съм си представяла гладни хора
T4	Той се чувства като болен сега, защото е болен. Но иначе не се кани да мре.	значи ще си се оправи
T2	Аааа, говеда ми изглежда по-вероятно. На паша ще ги изкарат.	но я си представи едни гладни хора да ги изкарат по-забавно е
T2	Малко на ... [име на място] бие.	малко да
T5	<i>.Изходящо виде... (0.00) Оф,</i> извонявай.Не исках да ти звъня.	жалко ☺

Графичната картина на текста, разделен на две секвенции по 12 реплики има следния вид:

Фигура 1

Последователност на темите в разговора

Фигура 2

Последователност на темите в разговора

Анализ на тематичната реализация на разговора

Тема 1 се реализира в три реплики – две реплики на C1, които са в голяма степен с повторително съдържание, и една реплика на C2 като отговор на втората реплика на C1 (използван е технологичният инструмент на Вайбър за припомняне на репликата, тъй като вече е започната T2).

Тема 2 се реализира в осем реплики на C2 и пет реплики на C1, като в рамките на темата се обсъжда значението на израз, т.е. въвежда се подтема. Това е най-пространно третираната тема в разговора.

Тема 3 се реализира в една реплика на C2 и една реплика на C1. Тя не е развита, а само маркирана и изоставена и от двамата събеседници.

Тема 4 се реализира в три реплики на C2 и две реплики на C1. Тя се вклинява в хода на тема 2.

Тема 5 представлява служебен текст – обсъждане на грешка в работата с мобилното приложение и извинение. Това са последните две реплики на събеседниците.

От технологичния инструмент за припомняне на предходна реплика се възползва само единият събеседник. Вероятно това е резултат от по-големия му опит и познания в работата в такава технологична среда, както и от нуждата му да се осъществява логическа последователност в размяната на реплики.

Най-обширно е третирана втората тема, която съдържа и подтема в себе си, интересуваша професионално събеседниците. В осемте реплики по втората тема се вклиняват другите три теми – първа, трета и четвърта. Първата тема представлява обмяна на етикетни реплики на за благодарност, а третата тема съдържа работно предложение, което изобщо не е обсъдено. Четвъртата тема – за наскоро прекарани заболявания – е втората най-пространно третирана тема. Обяснимо е, че най-често репликите, свързани с тези тема, се пресичат с репликите, посветени на другата голяма тема – пътуването и целта му.

Обобщение на спецификите на тематичната организация на разговора чрез

мобилното приложение Viber:

- политематична тематична структура на разговора;
- некохерентен текст: слаби или липсващи логически връзки и преходи в текста, въвеждане на различни несвързани помежду си теми;
- редундантност на съдържателни елементи като компенсация на краткотрайните паметови празнини и липсващите логически преходи;
- недоразвити, „изоставени“ теми;
- служебните теми, свързани с етикета на общуването и с проблеми в технологичната среда, са с най-ниска степен на важност и с липса или слаба свързаност с основните теми на разговора.
- според D. Crystal (2006) „фатичните реплики са с много по-ниска честотност за разлика от този тип реплики в устния разговор“ (р. 250);
- с висока степен на важност са най-обширно третираните теми, но те не са задължително логически свързани;
- „графични характеристики: технически грешки в буквените означения, изпускане на пунктуационни знаци, типографска идиосинкразия“, отбелязана и от Crystal (р.255);
- „неформален регистър на текстовете“, отбелязани и от Crystal (р.255);
- кратки реплики, които в настоящия текст съдържат средно 8, 63 думи, но не се открива зависимост между нарастването на дължината на репликата и степента на важност на темата;
- използване на стилистични похвати: архаизми, диалектизми, разговорни думи и изрази и др.

Резултатите от анализа показват, че по разпокъсаното разполагане на темите, по честото вклиняване на нови теми разговорът посредством Viber се доближава до устния разговор. Моделът на тематично структуриране „зиг-заг“ е дотолкова разпространен, че приложението е предвидило технологичен инструмент за „припомняне“ на предходна

реплика, на която се отговаря със закъснение, след като в разговора са навлезли нови теми. Този инструментариум подпомага разбирането чрез прокарването на логически връзки и преходи в разпокъсания тематично спонтанен разговор. Осъзнаването на спецификите на писмената разговорна реч води до оптимизиране на приложенияте за комуникация в реално време, за да се елиминират или поне да се намалят шумовете в комуникацията посредством VoIP приложението Viber.

References

- Crystal, D. (2006). *Language and the internet*. Cambridge University Press.
<https://doi.org/10.1017/CBO9781139164771>
- Dobreva, E., Savova, I. (2000). *Tekstolingvistika [Textual linguistics]*. UI “Episkop Konstantin Preslavski”.
- Kotsev, R. (2016). *Balgarskiyat ezik kato funktsionirashta sistema v internet komunikatsiyata [Bulgarian language as a functioning system in internet communication]*. UI “Episkop Konstantin Preslavski”.
- Milenkova, V., Keranova, D., Peicheva, D. (2020). Digital skills and new media and information literacy in the conditions of digitization. In W. Karwowski, T. Ahram, S. Nazir. (Eds.), *Advances in Hman Factors in Training, Education, and Learning Sciences*. (pp.65-72). Springer International Publishing.
https://doi.org/10.1007/978-3-030-20135-7_6
- Peicheva, D. V. Milenkova, B. Manov, B., Peichev, D., (2018). Leadership and the role of information for innovation, security and knowledge based management. In J.I. Kantola et al. (Eds.), *Advances in Human Factors, Business Management, and Leadership*. (pp.374-381). Springer International Publishing.
DOI 10.1007/978-3-319-60372-8_36